

424/1991 Sb.

ZÁKON

ze dne 2. října 1991

o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

Změna: 468/1991 Sb.

Změna: 68/1993 Sb.

Změna: 189/1993 Sb.

Změna: 117/1994 Sb.

Změna: 296/1995 Sb.

Změna: 296/1995 Sb. (část), 322/1996 Sb.

Změna: 340/2000 Sb.

Změna: 98/2001 Sb.

Změna: 104/2001 Sb.

Změna: 170/2001 Sb.

Změna: 151/2002 Sb.

Změna: 556/2004 Sb.

Změna: 501/2004 Sb.

Změna: 342/2006 Sb.

Změna: 296/2007 Sb.

Změna: 227/2009 Sb.

Změna: 345/2010 Sb.

Změna: 420/2011 Sb.

Změna: 344/2013 Sb.

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

Úvodní ustanovení

§ 1

(1) Občané mají právo se sdružovat v politických stranách a v politických hnutích

(dále jen "strany a hnutí"). Výkon tohoto práva slouží občanům k jejich účasti na politickém životě společnosti, zejména na vytváření zákonodárných sborů a orgánů vyšších územních samosprávných celků a orgánů místní samosprávy. Zvláštní zákony stanoví, ve kterých případech je výkon tohoto práva omezen.^{1a)}

(2) K výkonu tohoto práva není třeba povolení státního orgánu.

(3) Tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů

a) v občanských sdruženích,^{1b)}

b) k výdělečné činnosti nebo zajištění řádného výkonu určitých povolání,

c) v církevních a náboženských společnostech.

§ 2

(1) Strany a hnutí podléhají registraci podle tohoto zákona.

(2) Členem strany a hnutí mohou být pouze fyzické osoby.

(3) Členem strany a hnutí může být občan starší 18 let, může být však členem pouze jedné strany nebo hnutí.

(4) Ustanovení zvláštních zákonů o neslučitelnosti členství nebo funkcí ve stranách a hnutích s výkonem jiných činností či funkcí nejsou tímto zákonem dotčena.

§ 3

(1) Strany a hnutí jsou právníckými osobami. Státní orgány mohou do jejich postavení a činnosti zasahovat jen na základě zákona a v jeho mezích.

(2) Nikdo nesmí být nucen k členství ve stranách a hnutích. Ze strany a hnutí může každý svobodně vystoupit.

(3) Nikdo nesmí být omezován ve svých právech proto, že je členem strany a hnutí, že se účastní jejich činnosti nebo je podporuje anebo že stojí mimo ně.

§ 4

Vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí,

- a) které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,
- b) které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,
- c) které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,
- d) jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobodu občanů.

§ 5

(1) Strany a hnutí jsou odděleny od státu. Nesmějí vykonávat funkce státních orgánů ani tyto orgány nahrazovat. Nesmějí řídit státní orgány ani ukládat povinnosti osobám, které nejsou jejich členy.

(2) Strany a hnutí nesmějí být ozbrojeny a nesmějí zřizovat ozbrojené složky.

(3) Strany a hnutí mohou být organizovány zásadně na územním principu. Zakládat a

organizovat činnost stran a hnutí na pracovištích nebo v případech stanovených zvláštními zákony²⁾ je nepřipustné.

Vznik strany a hnutí

§ 6

(1) Strana a hnutí vznikají registrací nebo na základě skutečností, které ji nahrazují (§ 8 odst. 4 a 6 a § 21).

(2) Návrh na registraci strany a hnutí (dále jen "návrh na registraci") podává nejméně tříčlenný přípravný výbor strany a hnutí (dále jen "přípravný výbor"), který je oprávněn vyvíjet pouze činnost směřující ke vzniku strany a hnutí. Členy přípravného výboru musí být občané, kteří dosáhli věku 18 let. Návrh na registraci podepíše všichni členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, data narození a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů přípravného výboru je zmocněn jednat jejich jménem. K návrhu na registraci přípravný výbor připojí

a) petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby strana a hnutí vznikly. K podpisu pod peticí musí občan uvést své jméno a příjmení, datum narození a bydliště,

b) stanovy (organizační řád) ve dvojnásobném vyhotovení, v nichž musí být uvedeny:

1. název a zkratka strany a hnutí,
2. sídlo,
3. programové cíle,
4. práva a povinnosti členů,
5. ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny, zejména vymezení rozsahu, v němž mohou ve prospěch strany majetek nabývat, hospodařit a nakládat s ním, popřípadě nabývat jiná majetková práva, a rozsahu, v němž mohou jednat a zavazovat se jménem strany,
6. orgány včetně orgánů statutárních, rozhodčích a revizních, způsob jejich ustavování a

vymezení jejich oprávnění,

7. způsob, jakým statutární orgány jednájí a podepisují, zda a v jakém rozsahu mohou činit právní úkony jménem strany a hnutí i jiní členové či pracovníci,
8. zásady hospodaření,
9. způsob stanovení členských příspěvků, mají-li členové strany a hnutí uloženu povinnost platit členské příspěvky. Je-li členský příspěvek člena za kalendářní rok větší než 50 000 Kč, uvede politická strana nebo politické hnutí tuto skutečnost s identifikačními údaji člena v příloze výroční finanční zprávy podle § 18 odst. 1.
10. způsob naložení s majetkovým zůstatkem, který vyplyne z likvidace majetku a závazků v případě zrušení strany a hnutí, pokud tento zůstatek nepřipadne státu (§ 13 odst. 7).

(3) Název strany a hnutí a jeho zkratka se musí výrazně lišit od názvu a zkratky stran a hnutí, které již vyvíjejí činnost na území České republiky, aby nebyly vzájemně zaměnitelné.

(4) Sídlo strany a hnutí musí být na území České republiky.

(5) Pokud stanovy neurčují něco jiného, jedná jménem strany a hnutí až do ustavení orgánů uvedených v odstavci 2 písm. b) bodu 6 přípravný výbor. Orgány strany a hnutí musí být ustaveny nejpozději do 6 měsíců od vzniku strany a hnutí. Nejsou-li orgány v této lhůtě ustaveny, dá Ministerstvo vnitra (dále jen "ministerstvo") podnět k návrhu na pozastavení činnosti strany a hnutí (§ 14).

§ 7

(1) Návrh na registraci se podává ministerstvu.

(2) Nemá-li návrh na registraci náležitosti podle § 6 nebo jsou-li v něm neúplné nebo nepřesné údaje, ministerstvo na to přípravný výbor bezodkladně, nejpozději do 5 dnů od doručení návrhu na registraci, písemně upozorní s tím, že dokud nebudou tyto nedostatky odstraněny,

řízení o registraci nebude zahájeno.

(3) Neupozorní-li ministerstvo do 10 dnů od doručení návrhu na registraci přípravný výbor podle odstavce 2, má se za to, že návrh na registraci nemá nedostatky.

(4) Nesouhlasí-li přípravný výbor s upozorněním ministerstva, může se do 15 dnů od doručení upozornění domáhat žalobou ve správním soudnictví určení, že návrh na registraci nemá nedostatky.

(5) Řízení o registraci je zahájeno dnem, kdy ministerstvu dojde návrh na registraci, který nemá nedostatky uvedené v odstavci 2, nebo dnem, kdy rozhodnutí soudu podle odstavce 4, jímž bylo určeno, že návrh na registraci nemá nedostatky, nabylo právní moci.

§ 8

(1) Ministerstvo registraci odmítne, jestliže stanovы strany a hnutí jsou v rozporu s § 1 až 5 a § 6 odst. 3 a 4. Jinak provede registraci.

(2) Ministerstvo provede registraci nebo rozhodne o jejím odmítnutí do 15 dnů ode dne zahájení řízení o registraci.

(3) Provede-li ministerstvo registraci, zašle ve lhůtě uvedené v odstavci 2 zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace, a druhé vyhotovení stanov se s vyznačením registrace vloží do spisu.

(4) Nebylo-li zmocněnci přípravného výboru do 30 dnů od zahájení řízení o registraci doručeno rozhodnutí ministerstva o odmítnutí registrace, strana a hnutí vzniknou dnem následujícím po uplynutí této lhůty; tento den je dnem registrace. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.

(5) Přípravný výbor může do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí o odmítnutí registrace podat u příslušného soudu opravný prostředek.^{2a)} K přezkoumání je příslušný Nejvyšší soud České republiky.

(6) Pravomocné rozhodnutí soudu, kterým se ruší rozhodnutí ministerstva o odmítnutí návrhu na registraci, tuto registraci nahrazuje. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.

(7) Registraci provede ministerstvo zápisem strany a hnutí do rejstříku stran a hnutí.

(8) Pro výkon státní správy na úseku sdružování v politických stranách a v politických hnutích může ministerstvo využívat referenční údaje ze základního registru obyvatel v rozsahu jména, popřípadě jmen, příjmení, adresy místa pobytu a dat narození.

§ 9

Rejstřík stran a hnutí

(1)

Rejstřík stran a hnutí

vedený ministerstvem je veřejný seznam, do kterého se zapisují nebo vyznačují zákonem stanovené údaje týkající se stran a hnutí. Jeho součástí je sbírka listin obsahující stanovy, usnesení o ustavení orgánů, usnesení o změně stanov a usnesení o zrušení strany a hnutí. Rejstřík stran a hnutí je každému přístupný. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy. Na požádání vydá ministerstvo úřední potvrzení o zápisu nebo o tom, že zápis není proveden.

(2) Do rejstříku stran a hnutí se zapisují tyto údaje:

- a) název, zkratka a sídlo strany a hnutí s uvedením dne a čísla registrace,
- b) den registrace změny stanov,
- c) zánik strany a hnutí s uvedením dne a právního důvodu výmazu.

(3) Do rejstříku stran a hnutí se dále vyznačují tyto údaje:

- a) identifikační číslo osoby přidělené straně nebo hnutí; identifikační číslo osoby poskytné správce základního registru osob¹⁾,
- b) jméno, příjmení, datum narození a adresa místa pobytu osob, které jsou statutárním orgánem strany a hnutí nebo jeho členy, s uvedením způsobu, jakým jednají jménem strany a hnutí,
- c) pozastavení činnosti strany a hnutí,
- d) zrušení strany a hnutí,
- e) vstup do likvidace včetně jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu likvidátora,
- f) zahájení insolvenčního řízení, rozhodnutí o úpadku, rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, rozhodnutí, jímž se insolvenční řízení končí, jméno, příjmení (obchodní firma) a sídlo insolvenčního správce.

(4) Do rejstříku stran a hnutí se zapíše nebo vyznačí také změna nebo zánik skutečností podle odstavců 2 a 3.

§ 10

Strana a hnutí jsou povinny oznámit písemně ministerstvu údaje uvedené v § 9 odst. 3 písm. b), d) a e) do 15 dnů ode dne, kdy bylo příslušným orgánem strany a hnutí ve věci rozhodnuto. Oznámení musí být doloženo usnesením těchto orgánů.

§ 11

Změna stanov

(1) Návrh na registraci změny stanov podává strana a hnutí písemně ministerstvu do 15 dnů od jejího schválení. Došlo-li zároveň se změnou stanov ke změně osob, jež jsou statutárním

orgánem strany a hnutí nebo jeho členy, anebo ke změně jejich funkčního označení, podává návrh nově ustavený statutární orgán. K návrhu se připojí změna stanov ve dvojím vyhotovení spolu s usnesením orgánu strany a hnutí, který je podle dosavadních stanov oprávněn o změně rozhodovat.

(2) Pro řízení o registraci změny stanov strany a hnutí platí obdobně ustanovení § 7 a 8. Změna stanov strany a hnutí nabývá účinnosti dnem její registrace ministerstvem.

(3) Změnu názvu strany a hnutí, zkratky jejich názvu a sídla oznámí ministerstvo do 7 dnů od registrace změny stanov Českému statistickému úřadu.

Zánik, zrušení a pozastavení činnosti strany a hnutí

§ 12

Zánik strany a hnutí

(1) Strana a hnutí zanikají dnem, kdy ministerstvo provede výmaz strany a hnutí ze seznamu stran a hnutí (dále jen "výmaz"). Před provedením výmazu ministerstvo zkoumá, zda jeho provedení nebrání probíhající trestní stíhání proti straně a hnutí nebo výkon trestu, který jim byl uložen podle jiného právního předpisu.

(2) Návrh na výmaz podává ministerstvu příslušný orgán strany a hnutí do 10 dnů od zrušení strany a hnutí, pokud strana a hnutí byly zrušeny bez likvidace; pokud strana a hnutí byly zrušeny s likvidací, podá tento návrh likvidátor do 10 dnů po skončení likvidace. Je-li proti straně a hnutí vedeno trestní stíhání nebo vykonává-li trest uložený podle jiného právního předpisu, doloží navrhovatel při návrhu na její výmaz, že soud povolil podle jiného právního předpisu zánik takové strany a hnutí.

(3) Zániku strany a hnutí předchází jejich zrušení, a to buď bez likvidace, přechází-li jejich veškerý majetek a závazky na právního nástupce, anebo s likvidací, pokud jejich veškerý majetek

a závazky takto nepřecházejí.

(4) Pokud zákon dále nestanoví jinak, použijí se na likvidaci majetku a závazků zrušené strany a hnutí přiměřeně předpisy o likvidaci majetku a závazků obchodních společností. Zjistí-li likvidátor kdykoliv v průběhu likvidace, že majetek zrušené strany a hnutí je předlužen, je povinen podat insolvenční návrh. Skončí-li likvidace majetkovým zůstatkem, naloží s ním likvidátor způsobem určeným ve stanovách [§ 6 odst. 2 písm. b) bod 9].

(5) Zánik strany a hnutí oznámí ministerstvo do sedmi dnů od výmazu Českému statistickému úřadu.

§ 13

Zrušení strany a hnutí

(1) Strana a hnutí se zrušují

- a) vlastním rozhodnutím, a to dobrovolným rozpuštěním, sloučením s jinou stranou a hnutím nebo přeměnou na občanské sdružení,^{1b)}
- b) pokud nepředloží Poslanecké sněmovně výroční finanční zprávu ve lhůtě podle tohoto zákona (§ 18 odst. 1 a 2),
- c) rozhodnutím soudu o jejich rozpuštění.

(2) Pokud stanovy neupravují způsob rozhodování o zrušení strany a hnutí podle odstavce 1 písm. a) a písm. b), rozhoduje o tom jejich nejvyšší orgán.

(3) Po zrušení strany a hnutí mohou její orgány, pokud jejich pravomoc nepřešla na právního nástupce nebo likvidátora, vykonávat pouze působnost související se zrušením strany a hnutí.

(4) Zrušují-li se strana a hnutí sloučením s jinou stranou a hnutím nebo přeměnou na občanské sdružení,^{1b)} přechází jejich veškerý majetek a závazky na právního nástupce.

(5) Zrušují-li se strana a hnutí dobrovolným rozpuštěním nebo z důvodu nepředložení výroční finanční zprávy Poslanecké sněmovně, je orgán, který o rozpuštění nebo zrušení rozhodl, povinen současně jmenovat likvidátora. Zrušení strany a hnutí oznámí likvidátor ministerstvu do 5 dnů od zrušení strany a hnutí.

(6) Strana a hnutí mohou být zrušeny rozhodnutím soudu o jejich rozpuštění [odstavec 1 písm. b)], jestliže je jejich činnost v rozporu s § 1 až 5 nebo jestliže i po uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o pozastavení činnosti strany nebo hnutí trvají skutečnosti, pro které byla jejich činnost pozastavena. V rozhodnutí o rozpuštění strany a hnutí určí soud současně likvidátora, kterým nesmí být osoba, jež byla členem této strany a hnutí.

(7) Je-li přímá souvislost mezi důvody rozhodnutí soudu o rozpuštění strany a hnutí a nabytím nebo užitím jejich majetku, může soud v souvislosti s rozhodnutím o rozpuštění strany a hnutí rozhodnout, že majetkový zůstatek, který vyplyne z likvidace majetku této strany a hnutí, připadá do vlastnictví státu.

§ 14

Pozastavení činnosti strany a hnutí

(1) Činnost strany a hnutí může být rozhodnutím soudu pozastavena, jestliže jejich činnost je v rozporu s § 1 až 5, § 6 odst. 5 a § 17 až 19 nebo se stanovami.

(2) Při pozastavení činnosti mohou strana a hnutí činit pouze úkony zaměřené na odstranění stavu, který byl důvodem k rozhodnutí soudu o pozastavení jejich činnosti, a to nejdéle po dobu jednoho roku. Trvají-li i nadále skutečnosti, pro které byla činnost strany pozastavena, podají orgány uvedené v § 15 tohoto zákona žalobu ve správním soudnictví na rozpuštění strany.

(3) Dojde-li ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany a hnutí, rozhoduje o znovuoobnovení jejich činnosti na základě žaloby strany a

hnutí soud ve správním soudnictví, s výjimkou znovuoobnovení činnosti pozastavené z důvodů uvedených v § 6 odst. 5 a § 18 odst. 1 a 2, kdy se činnost strany a hnutí považuje za řádně obnovenou dnem, kterým byla stanovená povinnost uznána za splněnou příslušným orgánem.

§ 15

(1) O rozpuštění strany a hnutí [§ 13 odst. 1 písm. b)], pozastavení činnosti strany a hnutí (§ 14 odst. 1) a o znovuoobnovení jejich činnosti (§ 14 odst. 3) rozhoduje Nejvyšší správní soud. Návrh podá vláda; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, může návrh podat prezident republiky.

(2) Pozastavit činnost strany a hnutí nebo je rozpustit nelze v době ode dne vyhlášení celostátních voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev měst a obcí a zastupitelstev vyšších územních samosprávných celků do desátého dne po posledním dni těchto voleb. To neplatí, jestliže je činnost strany a hnutí v rozporu s § 4.

§ 16

Další důsledky zrušení strany a hnutí a pozastavení jejich činnosti stanoví zvláštní zákon.

§ 16a

Soudní ochrana

(1) Dotýká-li se rozhodnutí orgánu strany a hnutí skutečností vyznačovaných v rejstříku stran a hnutí (§ 9), může člen této strany a hnutí do 6 měsíců od přijetí takového rozhodnutí požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami.

(2) Nejde-li o zrušení strany a hnutí, lze návrh podle odstavce 1 podat, jen pokud rozhodčí orgán strany a hnutí nevyhověl žádosti člena o zjednání nápravy anebo o ní nerozhodl do 30 dnů

ode dne jejího podání.

(3) Soud v řízení postupuje podle občanského soudního řádu. Člen strany a hnutí, který tento návrh podal, zašle jeho opis s vyznačeným dnem jeho převzetí soudem ministerstvu.

(4) Opis pravomocného rozhodnutí soudu podle odstavce 1 zašle soud ministerstvu.

Hospodaření stran a hnutí

§ 17

(1) Strana a hnutí odpovídají za své závazky celým svým majetkem. Členové strany a hnutí za závazky strany a hnutí ani neodpovídají ani neručí.

(2) Strana a hnutí nesmějí vlastním jménem podnikat.^{2b)}

(3) Strana a hnutí mohou založit obchodní společnost nebo družstvo nebo se účastnit jako společník nebo člen na již založené obchodní společnosti nebo družstvu jen tehdy, je-li výlučným předmětem jejich činnosti:

- a) provozování vydavatelství, nakladatelství, tiskáren, rozhlasového nebo televizního vysílání,
- b) publikační a propagační činnost,
- c) pořádání kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí, nebo
- d) výroba a prodej předmětů propagujících program a činnost příslušné strany a hnutí.

(4) Příjem strany a hnutí mohou být:

- a) příspěvek ze státního rozpočtu České republiky na úhradu volebních nákladů,
- b) příspěvek ze státního rozpočtu České republiky na činnost strany a hnutí (dále jen "příspěvek na činnost"),
- c) členské příspěvky,

- d) dary a dědictví,
- e) příjmy z nájmu a prodeje movitého a nemovitého majetku,
- f) úroky z vkladů,
- g) příjmy vznikající z účasti na podnikání jiných právnických osob podle odstavce 3,
- h) příjmy z pořádání tombol, kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí,
- i) půjčky a úvěry.

(5) Strana a hnutí vedou účetnictví podle zvláštního zákona.³⁾

(6) Strana a hnutí nesmějí vlastnit majetek mimo území České republiky.

§ 17a

zrušen

§ 18

(1) Strana a hnutí jsou povinny předložit každoročně do 1. dubna Poslanecké sněmovně k informaci výroční finanční zprávu, která zahrnuje

- a) roční účetní výkazy podle zvláštních předpisů,³⁾
- b) zprávu auditora o ověření roční účetní závěrky s výrokem bez výhrad,
- c) přehled o celkových příjmech v členění podle § 17 odst. 4 a o výdajích v členění na provozní a mzdové výdaje, výdaje na daně a poplatky a výdaje na volby,
- d) přehled o darech a dárcích s uvedením výše peněžitého daru, jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu dárce; je-li dárce právnická osoba, uvede se její obchodní firma nebo název, sídlo a identifikační číslo osoby,
- e) přehled o hodnotě majetku získaného dědictvím; pokud hodnota takto získaného majetku

přesahuje 100 000 Kč, uvede se zůstavitel,

f) přehled o členech, jejichž celkový členský příspěvek za rok je vyšší než 50 000 Kč s uvedením výše tohoto příspěvku, jejich jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu.

(2) Lhůta podle odstavce 1 je zachována, byla-li výroční finanční zpráva podána k doručení držiteli poštovní licence, popřípadě držiteli zvláštní poštovní licence nejpozději dne 1. dubna.

(3) Přesahuje-li dar svou celkovou hodnotou od jednoho dárce za rok 50 000 Kč, doloží se přehled o darech a dárcích podle odstavce 1 písm. d) ověřenými kopiemi darovacích smluv, které musí obsahovat údaje shodné s údaji v přehledu.

(4) Výroční finanční zprávu předkládá strana a hnutí na předepsaném formuláři s přílohami. Ministerstvo financí stanoví prováděcím předpisem vzor formuláře.

(5) Výroční finanční zpráva je úplná, obsahuje-li všechny požadované náležitosti podle odstavců 1 a 3 a je-li předložena na předepsaném formuláři s přílohami podle odstavce 4.

(6) Výroční finanční zpráva strany a hnutí je veřejná; lze do ní nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny.

§ 19

Strana a hnutí nesmějí přijmout bezúplatná plnění a dary od

a) státu, nestanoví-li tento zákon jinak,

b) příspěvkových organizací,

c) obcí, městských částí a městských obvodů a krajů s výjimkou pronájmu nebytových prostor,

d) státních podniků a právnických osob s majetkovou účastí státu nebo státního podniku, jakož i od osob, na jejichž řízení a kontrole se podílí stát; to neplatí, nedosahuje-li majetková účast státu nebo státního podniku 10 %,

- e) právnických osob s majetkovou účastí obcí, městských částí nebo městských obvodů; to neplatí, nedosahuje-li majetková účast 10 %,
- f) obecně prospěšných společností,
- g) jiných právnických osob, stanoví-li tak zvláštní právní předpis,
- h) zahraničních právnických osob s výjimkou politických stran a nadací,
- i) fyzických osob, které nejsou státními občany České republiky; to neplatí, jedná-li se o cizí státní příslušníky, kteří mají trvalý pobyt na území České republiky.

§ 19a

(1) Získají-li strana a hnutí peněžitý dar v rozporu s tímto zákonem, jsou povinny vrátit jej dárci včetně jeho úrokového zhodnocení ve výši diskontní sazby České národní banky platné ke dni vrácení daru, a to nejpozději do 1. dubna roku následujícího po roce, ve kterém dar získaly. Není-li takový postup možný, odvedou příslušnou částku v téže lhůtě do státního rozpočtu. Nedošlo-li k vrácení daru nebo k jeho odvodu do státního rozpočtu ve stanovené lhůtě, uloží příslušný finanční úřad⁵⁾ straně a hnutí pokutu ve výši rovnající se dvojnásobku hodnoty daru.

(2) Pokuty podle odstavce 1 jsou příjmem státního rozpočtu. Pokutu lze uložit do 1 roku ode dne, kdy se příslušný finanční úřad dozvěděl, že strana a hnutí nevrátily peněžitý dar získaný v rozporu s tímto zákonem dárci nebo jej neodvedly do státního rozpočtu. Pokutu lze uložit nejpozději do 3 let po roce, ve kterém došlo k přijetí daru.

(3) Nejsou-li podle zjištění Poslanecké sněmovny údaje uvedené ve výroční finanční zprávě strany a hnutí v souladu s § 19 zákona nebo nejsou-li doloženy podle § 18 odst. 3, oznámí Poslanecká sněmovna tuto skutečnost příslušnému finančnímu úřadu.

§ 20

(1) Strana a hnutí mají nárok na státní příspěvek za podmínek stanovených zákonem.

(2) Příspěvek na činnost zahrnuje stálý příspěvek a příspěvek na mandát.

(3) Nárok na stálý příspěvek nebo na příspěvek na mandát vzniká straně a hnutí, které předložily ve stanovené lhůtě (§ 18) úplnou výroční finanční zprávu (§ 18 odst. 5).

(4) Nárok na stálý příspěvek vzniká straně a hnutí, které získaly ve volbách do Poslanecké sněmovny nejméně 3 % hlasů.

(5) Nárok na příspěvek na mandát vzniká, jestliže byl zvolen alespoň jeden poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy na kandidátní listině strany a hnutí nebo byl zvolen za stranu a hnutí na kandidátní listině koalice ve volbách do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva hlavního města Prahy.

(6) Stálý příspěvek činí ročně 6 000 000 Kč pro stranu a hnutí, které získaly v posledních volbách do Poslanecké sněmovny 3 % hlasů. Za každých dalších i započatých 0,1 % hlasů obdrží strana a hnutí ročně 200 000 Kč. Obdrží-li strana a hnutí více než 5 % hlasů, příspěvek se dále nezvyšuje.

(7) Příspěvek na mandát poslance nebo senátora činí ročně 855 000 Kč a na mandát člena zastupitelstva kraje a člena zastupitelstva hlavního města Prahy činí ročně 237 500 Kč.

(8) Příspěvek na mandát náleží po celé volební období jen straně a hnutí, na jejichž kandidátní listině byl poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy zvolen. Jestliže byl poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy zvolen na kandidátní listině koalice, náleží příspěvek na mandát po celé volební období jen straně a hnutí, za které byl na kandidátní listině koalice uveden. Není-li na uprázdněný mandát poslance, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy náhradník nebo zanikne-li mandát senátora v průběhu volebního období, příspěvek na mandát straně nebo hnutí nenáleží.

(9) Pro zjištění nároku na stálý příspěvek a stanovení jeho výše u strany a hnutí, které jsou

členy koalice, je rozhodující dohoda o podílu členů koalice na volebním výsledku. Není-li taková dohoda uzavřena, nebo není-li ve stanovené lhůtě doručena Ministerstvu financí, dělí se volební výsledek rovným dílem. Ustanovení odstavce 3 zůstává nedotčeno. Strana a hnutí doručí Ministerstvu financí dohodu o podílu členů koalice do posledního dne lhůty pro registraci kandidátních listin.

(10) Jestliže se dohody podle odstavce 9 doručené Ministerstvu financí navzájem liší a vznikne-li straně a hnutí nárok na stálý příspěvek, Ministerstvo financí výplatu stálého příspěvku všem členům koalice pozastaví; po odstranění tohoto rozporu Ministerstvo financí vyplatí stálý příspěvek i zpětně.

(11) V roce konání voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva hlavního města Prahy se propočítává roční příspěvek na činnost za každé volební období zvlášť. Straně a hnutí náleží měsíčně jedna dvanáctina propočteného ročního příspěvku na činnost. V měsíci konání voleb obdrží strana a hnutí příspěvek propočtený z výsledků voleb tohoto volebního období, jehož výše bude pro stranu a hnutí výhodnější. Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, k novým volbám do zastupitelstva kraje nebo do zastupitelstva hlavního města Prahy, náleží straně a hnutí roční příspěvek na mandát v poměrné části ještě za měsíc, v němž došlo k rozpuštění Poslanecké sněmovny, k novým volbám do zastupitelstva kraje nebo do zastupitelstva hlavního města Prahy. Uprázdnil-li se mandát poslance, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy a na uprázdněný mandát není náhradník nebo dojde-li k zániku mandátu senátora, náleží roční příspěvek na mandát v poměrné části ještě za měsíc, v němž tato skutečnost nastala.

§ 20a

(1) Příspěvek na činnost vyplácí Ministerstvo financí na žádost strany a hnutí po celé volební období každoročně ve dvou pololetních splátkách pozadu. Splátka za první pololetí se vyplácí každoročně do 30. června a za druhé pololetí každoročně do 1. prosince. Žádost se podává na každou splátku zvlášť.

(2) Výplatu příspěvku na činnost Ministerstvo financí pozastaví, jestliže

- a) výroční finanční zpráva nebyla Poslanecké sněmovně předložena,
- b) předložená výroční zpráva je podle zjištění Poslanecké sněmovny neúplná, nebo
- c) byla podána žaloba podle § 15.

(3) Příspěvek na činnost, jehož výplata byla podle odstavce 2 pozastavena, Ministerstvo financí na žádost strany a hnutí vyplatí i zpětně, pokud

- a) výroční finanční zpráva byla následně předložena a podle zjištění Poslanecké sněmovny je úplná,
- b) nabude právní moci rozhodnutí soudu, kterým byl zamítnut návrh na pozastavení činnosti strany a hnutí nebo návrh na rozpuštění strany a hnutí, aniž je jejich činnost pozastavena, nebo
- c) činnost strany a hnutí byla znovu obnovena (§ 14 odst. 3).

(4) Poslanecká sněmovna zjišťuje jednou za rok úplnost

- a) předložených výročních finančních zpráv stran a hnutí za uplynulý kalendářní rok, pokud byly Poslanecké sněmovně předloženy ve lhůtě podle § 18 odst. 1 a 2,
- b) doplnění výročních finančních zpráv stran a hnutí z předchozích kalendářních let, u nichž Poslanecká sněmovna dříve zjistila, že jsou neúplné, nebo výročních finančních zpráv stran a hnutí za předchozí kalendářní léta, které nebyly dosud Poslanecké sněmovně vůbec předloženy; doplnění výročních finančních zpráv nebo tyto výroční finanční zprávy musí být Poslanecké sněmovně předloženy ve lhůtě uvedené v písmeni a).

O svých zjištěních informuje Poslanecká sněmovna Ministerstvo financí nejpozději do 7. června příslušného kalendářního roku.

(5) Ministerstvo financí upraví výši další splátky příspěvku na činnost, jestliže se v průběhu roku změnil stav rozhodný pro výpočet výše příspěvku.

§ 20b

(1) Byl-li mandát poslance, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy uprázdněn nebo zanikl-li mandát senátora (§ 20 odst. 8), Ministerstvo financí výplatu příspěvku na mandát zastaví při splátce za příslušné pololetí (§ 20a odst. 1), která následuje po uprázdnění nebo zániku mandátu.

(2) Skutečnosti uvedené v § 20 odst. 8 oznámí Poslanecká sněmovna, Senát, krajský úřad nebo Magistrát hlavního města Prahy Ministerstvu financí nejpozději 20 dnů před nejbližším termínem splatnosti splátky příspěvku na činnost.

(3) Nastupuje-li náhradník, který kandidoval za jinou stranu a hnutí na kandidátní listině koalice než poslanec, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy, který kandidoval na kandidátní listině téže koalice a jehož mandát se uprázdnil, oznámí tuto skutečnost Poslanecká sněmovna, krajský úřad nebo Magistrát hlavního města Prahy Ministerstvu financí do 20 dnů od nástupu náhradníka.

Přechodná a závěrečná ustanovení

§ 21

(1) Strany a hnutí, které vznikly podle zákona č. 15/1990 Sb., o politických stranách, nebo jsou za ně tímž zákonem považované, jsou stranami a hnutími podle tohoto zákona.

(2) Strany a hnutí uvedené v odstavci 1 upraví do 6 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona své stanovy podle § 6 odst. 2 písm. b), § 6 odst. 3 a 4 a předloží je v další lhůtě 10 dnů ministerstvu příslušnému podle sídla strany a hnutí. Pokud tak v této lhůtě neučiní, dá ministerstvo podnět k návrhu na rozpuštění strany a hnutí [§ 13 odst. 1 písm. b)], popřípadě na pozastavení činnosti strany a hnutí (§ 14).

§ 21a

Hodlají-li strany a hnutí působící do 31. prosince 1992 na území obou republik, registrované ve Slovenské republice, vyvíjet činnost i nadále na území České republiky, podají návrh na registraci podle ustanovení tohoto zákona ve lhůtě do 30. června 1993. Pokud tak neučiní, jejich právo vyvíjet činnost na území České republiky zaniká.

§ 21b

Ministerstvo financí vydá vyhlášku k provedení § 18 odst. 3.

§ 22

Zrušuje se zákon č. 15/1990 Sb., o politických stranách.

§ 23

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Vybraná ustanovení novel

Čl.II zákona č. 340/2000 Sb.

Přechodná ustanovení

1. Strany a hnutí registrované Ministerstvem vnitra, jejichž stanovy neodpovídají ustanovením zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění tohoto zákona, uvedou své stanovy do souladu se zákonem č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění tohoto zákona, do 9 měsíců

ode dne, v němž nabyl účinnosti, a předloží je v téže lhůtě Ministerstvu vnitra. Pokud tak neučiní, podá vláda návrh na pozastavení jejich činnosti.

2. Strany a hnutí provedou podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ocenění svého majetku, který vlastnily ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Toto ocenění připojí k výroční finanční zprávě předkládané Poslanecké sněmovně poprvé po nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl.II zákona č. 556/2004 Sb.

Přechodné ustanovení

Ustanovení čl. I bodů 7, 8, 9, 10, 12 a 15 se poprvé použijí pro výroční finanční zprávy stran a hnutí nebo pro doplnění výročních finančních zpráv stran a hnutí, které budou podle § 18 odst. 1 předloženy Poslanecké sněmovně v roce 2005.

1) Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

1a) Např. zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 361/1992 Sb.), zákon ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění zákona ČNR č. 26/1993 Sb., zákon ČNR č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky.

1b) Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění zákona č. 300/1990 Sb.

2) Např. § 2b zákona č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 361/1992 Sb.).

2) Zákon ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon SNR č. 347/1990 Sb., o organizaci ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.

2a) § 250m občanského soudního řádu.

2b) Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

3) Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

3) Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

3a) Zákon č. 41/1993 Sb., o ověřování shody opisů nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu okresními a obecními úřady a o vydávání potvrzení orgány obcí a okresními úřady, ve znění zákona č. 15/1997 Sb.

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zákona č. 82/1998 Sb.

5) Zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů.